

KINNITATUD
Kareda Vallavolikogu
22.09.2009 määrusega nr 18

KAREDA VALLA JÄÄTMEKAVA

2009 – 2014

Paide 2009

SISUKORD

1.1 Kareda valla asukoht	5
1.2 Rahvastik	5
1.3 Elamumajandus	5
1.4 Haridus, kultuur, tervishoid.....	6
1.5 Ettevõtlus.....	6
2 KOHALIKU OMAVALITSUSE JÄÄTMEKAVA	6
3 ÕIGUSAKTID JA ÜLDINE JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS	8
3.1 Euroopa Liidu õigusaktid	8
3.2 Eesti õigusaktid	8
3.3 Strateegilised dokumendid	8
3.4 Riigi tasand.....	9
3.5 Omavalitsuse tasand.....	11
3.6 Ettevõtte tasand	11
3.7 Kodumajapidamine	12
4 KAREDA VALLA JÄÄTMEHOOLDUS 2005-2008	12
4.1 Jäätmete kogumine	12
4.2 Peetri keskkonnajaam.....	13
4.3 Kareda vallas hinnanguliselt tekkivad jäätmed.....	14
4.4 Segaolmejäätmete kogused	14
4.4.1 Segaolmejäätmete koostis	15
4.4.2 Segaolmejäätmete hulgas olevad pakendijäätmete kogused.....	16
4.4.3 Ettevõtete ja asutuste jäätmehooldus	16
4.5 Pakendijäätmed	19
4.6 Orgaanilised jäätmed.....	22
4.7 Ohtlikud jäätmed	23
4.8 Ehitus- ja lammutusjäätmed	25
4.9 Probleemtoodete jäätmed	27
4.10 Jäätmete taaskasutamine	28
4.11 Segaolmejäätmete kõrvaldamine.....	29
5 KORRALDATUD JÄÄTMEVEDU.....	30
5.1 Korraldatud olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliigid	31
5.2 Korraldatud olmejäätmeveo piirkond.....	31
5.3 Korraldatud olmejäätmeveoga liitumise kohustuslikkus	31
5.4 Jäätmeveolepingu sõlmimine	31
5.5 Korraldatud olmejäätmeveost vabastamine	32
5.6 Jäätmeveo piirhind, sagedus ja konteinerite suurused	32
5.7 Korraldatud olmejäätmeveo konkurss.....	33
6 JÄÄTMEVALDAJATE REGISTER.....	33
7 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE.....	33
8 JÄÄTMEHOOLDUSE PROBLEEMID	34
9 JÄÄTMEHOOLDUSALASED EESMÄRGID	35

10 EESMÄRKIDE REALISEERIMINE JA MAKSUMUS	36
10.1 Jäätmehoolduseeskiri	36
10.2 Kareda valla ülesanded.....	36
10.3 MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse ülesanded	37
10.4 Jäätmehoolduse arendamise rahastamine	37
<i>Tabel 15. Tegevuskava eesmärkide realiseerimiseks</i>	<i>39</i>

SISSEJUHATUS

Kareda valla jäätmekava aastateks 2010-2014 (edaspidi *jäätmekava*) koostamisel on lähtutud jäätmeseaduse § 42 ja §43 lõikest 3. Nimetatud sätete kohaselt võetakse kohaliku omavalitsusüksuse jäätmekava koostamisel arvesse riigi jäätmekavas sätestatud ning jäätmekava on osa kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast, mis käsitleb valla jäätmehoolduse arendamist.

Käesoleva jäätmekava põhieesmärgiks on jäätmehoolduse arendamine, kavandamine ja korraldamine omavalitsuse tasandil, järgides seejuures säästva tootmise ja tarbimise põhimõtteid.

Jäätmekava sisaldab järgmisi teemasid:

- 1) jäätmehoolduse olemasoleva olukorra kirjeldust;
- 2) jäätmehoolduse arengu ülevaade 2005-2008, jäätmehoolduse käsitlust ja jäätmetekke prognoosi;
- 3) korraldatud jäätmevedu;
- 4) jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
- 5) jäätmehoolduse probleeme;
- 6) jäätmehoolduse eesmäärke ja tegevusi;
- 7) jäätmehoolduse planeeritavat rahastamist.

Kareda valla jäätmekava eesmärkideks on korraldatud olmejäätmeveoga haaratud jäätmetekitajate arvu suurendamine, taaskasutatavate jäätmete liigitikogumine ja sorteerimine jäätmete tekkekohal, sh pakendijäätmete kogumissüsteemi väljaehitamine ja tööshoidmine, ning piirkonna jäätmetekitajate jäätmehooldusalase keskkonnateadlikkuse tõstmine läbi põhjaliku teavitus- ja koolitustöö.

1 KAREDA VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

1.1 Kareda valla asukoht

Kareda vald asub Järva maakonna keskosas. Vald piirneb Roosna-Alliku, Järva-Jaani, Koeru, Koigi ja Paide vallaga. Valla pindala on 91 km², territooriumi poolest on tegemist Järvamaa väikseima vallaga. Halduskeskus Peetri asub valla keskosas. Valda läbib suurematest teedest Tallinn-Tartu ja Piibe maanteed ühendav Koeru-Mäeküla maantee. Vald paikneb tervikuna Pandivere veekaitsealal.

1.2 Rahvastik

Elanike arvult on Kareda samuti Järvamaa väikseim vald. Vallas elab 01.01.2008 seisuga 812 inimest.

1.3 Elamumajandus

Kareda vallas on 306 eramut ja 15 kortermaja (vt. tabel 1). Seisuga 15.05.2006 a. on Peetri alevikus 126 korterit. Vajalik on korteriühistute moodustamine ja valitsejate valimine (juriidiline abi valla poolt). Hetkel haldab Peetri alevikus ühte maja korteriühistu ja kolme maja valitseja. Valla omandis on Peetris 5 korterit ja Ammutas 4 korterit. Vaja oleks loendada vanad majakohad ning määrata need üldplaneeringuga perspektiivseteks üksikelamute kruntideks.

Tabel 1. Kareda valla majapidamiste loend asulate kaupa 2008 aastal

Asula nimetus	Eramud	Kortermajad				Elanike arv asulas kokku
	Eramute arv	3 - 12 krt. maja	12 - 28 krt. maja	28 - 60 krt. maja	60 ja enam krt. maja	
Ammuta	22	1				31
Ataste	11					30
Esna küla	37	4				67
Kareda	41					50
Köisi	28					50
Küti	10					14
Müüsleri küla	40	2				103
Peetri alevik	26	6	4			256
Vodja	19					33
Õle	11					13
Ämbra	18					15
Öötla küla	43	2				91
Kokku:	306	15				753

1.4 Haridus, kultuur, tervishoid

Vallas on lasteaed ja põhikool. Keskkoolis jätkamise eelistuseks on Koeru Keskkool ja Järva-Jaani Gümnaasium.

Valla kultuurielu koordineerib kultuuri arendusjuht - Peetri Rahvamaja juhataja. Üsna aktiivselt tegutsevad külaseltsid ja seltsingud (Müüsleri Küla Selts, Viru Küla Selts, MTÜ Õle Külaselts, Karessen, naisseltsing Teele, Esna küla selts).

Peetri alevikus Kareda Valla Majas töötab perearst, kes täidab ühtlasi ka vallaarsti kohustusi.

1.5 Ettevõtlus

Suurimad tööandjad vallas on AS Peetri Põld ja Piim ning Kareda Vallavalitsus. Augustis 2008.a. oli vallas 45 ettevõtjat (vt tabel 2).

Tabel 2. Karedas registreeritud ettevõtete jagunemine liigiti 01.08.2008

Ettevõtte liik	Ettevõtete arv
Füüsilisest isikust ettevõtja	12
Talud	20
Osäühinguid	12
Aktsiaseltse	1
Mittetulundusühinguid/seltsid	9

Peale eelnevate tegutsevad vallas veel ettevõtted, mis on registreeritud mujal: OÜ Fijom Pluss, OÜ Forage, Järva Tarbijate Ühistu, Eesti Post.

2 KOHALIKU OMAVALITSUSE JÄÄTMEKAVA

Jäätmeseaduse § 39 lõige 3 ja § 42 lõige 2 alusel peab kohaliku omavalitsuse jäätmekava sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

- 1) jäätmehoolduse olemasoleva olukorra, peamiste taaskasutatavate ja kõrvaldatavate jäätmeliikide ning jäätmete päritolu kirjeldust ja nende koguseid;
- 2) jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara, nagu vee, turba, savi, pinnase kasutamise mahu hinnangut;
- 3) jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
- 4) kavandatavaid eesmärke, nagu jäätmetekke vältimine, jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, jäätmete taaskasutamine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, jäätmeveo optimeerimine;
- 5) eesmärkide realiseerimise vahendeid ja meetmeid, nagu jäätmekäitlustoimingu valik, jäätmekäitluskohtade võrgustik, meetmed ohtlike ja muude peamiste jäätmeliikide käitlemiseks, vajalikud halduskorralduslikud meetmed jäätmekava elluviimiseks, keskkonnakaitse- ja

tervisekaitsemeetmed ning nende tagamise tehnoloogilised vahendid, meetmete rakendamise eeldatav maksumus.

Jäätmekava reguleerib neid jäätmeliike, mis on jäätmeseaduse reguleerimisalas, seega nii ohtlikud jäätmed kui ka tavajäätmed (s.h. püsijäätmed). Jäätmekava ei käsitle järgmisi jäätmeid ja heitmeid, mis on muude õigusaktide reguleerimisalas:

1. välisõhku heidetavad saasteained ja heitmed;
2. reovesi ja koos reoveega käitlemisele kuuluvad või keskkonda heidetavad jäätmed, välja arvatud reovee käitlemisel tekkivad jäätmed (reoveesete);
3. radioaktiivsed jäätmed;
4. lõhkematerjalijääkidest koosnevad ja lõhkematerjale sisaldavad jäätmed;
5. loomsete jäätmete, sealhulgas loomakorjuste käitlemine;
6. mullaviljakuse parandamiseks või mujal põllumajanduses taaskasutatud sõnnik ning muud mullaviljakuse suurendamiseks taaskasutatud põllu- ja või metsamajanduses tekkivad loodusomased biolagunevad tavajäätmed;
7. maavarade ja maa-ainese uuringute, kaevandamise ning karjäärade tootmisjäädid niivõrd, kuivõrd need on reguleeritud teiste seadustega.

Jäätmeseaduse kohaselt ajakohastatakse jäätmekava iga viie aasta järel. Ajaliselt haarab jäätmekava ajavahemikku 2009-2014, mis on olulisel määral seotud õigusaktides antud nõuete täitmise tähtaegadega.

Õigusaktides antud tähtajad on määravad mitmete tegevuste elluviimisel. Mainitud perioodil tuleb pöörata suurem tähelepanu biolagunevate jäätmete osatähtsuse vähendamisel prügilasse ladestavates olmejäätmetes – alates 16.juulist 2010.a ei tohi see olla üle 45 massiprotsendi ja alates 16.juulist 2013.a üle 30 massiprotsendi.

Jäätmekava haarab perioodi, mis ühildub Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Ühtekuuluvusfondist rahastatavate abikõlbulike tegevuste arendamiseks elukeskkonna valdkonnas, s.o. aastani 2013.

Käesoleva jäätmekava on koostanud MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus, vastavalt KEJHK liikmetest omavalitsuste esindajate poolt heaks kiidetud lähteülesandele ja Kareda Vallavalitsuse poolt esitatud andmetele.

Jäätmekava eelnõu kooskõlastatakse, avalikustatakse ning võetakse vastu Kareda Vallavolikogu poolt jäätmeseaduse §-des 55 – 59 sätestatud korras.

3 ÕIGUSAKTID JA ÜLDINE JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS

3.1 Euroopa Liidu õigusaktid

Seni on Euroopa Liidu ja ka liikmesriikide jäätmealased õigusaktid põhinenud kahel raamdirektiivil:

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2006/12/EÜ jäätmete kohta
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ ohtlike jäätmete kohta

Samas on jõustunud uus raamdirektiiv – Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ, 19. november 2008. Direktiivi eesmärk on edendada jäätmete korduskasutust ja jäätmete ringlussevõttu, et vähendada prügilates jäätmeid ja neist tekkivaid kasvuhoonegaase.

Pakendi ja pakendisüsteemi õigusaktide aluseks on Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ pakendi ja pakendijäätmete kohta. Direktiivi on hiljem täiendatud (2004/12EÜ ja 2005/20EÜ).

3.2 Eesti õigusaktid

Peamiseks õigusaktiks, mis reguleerib Eesti Vabariigis jäätmetega seonduvat, on jäätmeseadus (RTI 2004,9,52). Jäätmeseaduses on püstitatud üleriigilised senise jäätmekäitluspraktika piirangud ja jäätmehoolduse arendamise eesmärgid.

Pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteem peab olema kohaliku omavalitsuse tasandil korraldatud selliselt, et saavutatakse pakendiseaduses toodud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse eesmärgid ja kehtestatud sihtarvud ning jäätmeseaduses sätestatud jäätmekäitluse üldised eesmärgid. Pakendiseadus sätestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad üldnõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.

Pakendiaktsiisi seadusega maksustatakse pakendiaktsiisiga Eestis turule lastud kauba pakend, teisest Euroopa Liidu liikmesriigist soetatud ja imporditud pakend.

3.3 Strateegilised dokumendid

„Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030“ on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia "Säästev Eesti 21" põhimõtetest ja on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna ala-valdkondlikele arengukavadele, mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Keskkonna valdkond hõlmab nii sisult, ulatuselt kui ka spetsiifikalt väga erinevaid alavaldkondi, seetõttu on nende sihipärase arengu kavandamiseks vastavate alavaldkondade koostamine vajalik ja põhjendatud ka keskkonnastrateegia kui üldisema raamdokumendi olemasolul.

"Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030" eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Keskkonnastrateegia põhimõtted: säästev areng, keskkonnakahjustuste ennetamine ja vältimine, jäätmehoolduse integreerimine teiste eluvaldkondade ja loodusvarade kasutamisega. Jäätmekäitlusmeetmed võib reastada sellisesse pingeritta:

- jäätmetekke vältimine;
- tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- jäätmete taaskasutamise laiendamine;
- jäätmetest tuleneva keskkonna saastamise vähendamine;
- jäätmete keskkonnaohutu ladestamine.

Keskkonnastrateegias püstitatud eesmärkide rakendatavad meetmed ja tegevuste prioriteedid on toodud *Eesti Keskkonnategevuskavas aastateks 2007-2013*.

3.4 Riigi tasand

Riigi tasandil kuulub seadusandlik võim riigikogule. Vabariigi valitsuse ja keskkonnaministeriumi ülesandeks on ühtse jäätmehoolduse poliitika elluviimise koordineerimine, seda koostöös omavalitsustega, jäätmekäitlejatega ja nende ühendustega. Maakonna tasandil on korralduse osas oluline roll Keskkonnaametil ja Keskkonnainspeksioonil.

Riigi jäätmekava kiideti heaks Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008.a korraldusega nr 234 (RTL, 05.06.2008, 45, 627. Jäätmekava eesmärkide püstitamisel on lähtutud EL ja Eesti keskkonnapoliitikast, s.h. õigusaktide nõuetest ja heast keskkonnatavast. Laiendatud on eesmärgi elluviimiseks kavandatud meetmeid ja tegevusi. Üldised EL jäätmepoliitika eesmärgid ja printsiibid on:

- ELi jäätmepoliitika aitab vähendada ressursikasutusest tulenevat negatiivset keskkonnamõju, seda jäätmetekke vältimise ning jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutuse kaudu;
- juba eelnevalt püstitatud jäätmepoliitika peaesmärgid – vältida jäätmeteket ja edendada taaskasutamist, sh korduskasutamist ja ringlusse võtmist, et vähendada negatiivset keskkonnamõju – on endiselt jõus ja kirjeldatud mõjupõhine lähenemine toetab nende saavutamist.

Aastatel 2003–2006 oli erilise tähelepanu all meetmete rakendamine uute jäätmealaste õigusaktide elluviimiseks, sh jäätmete taaskasutamise edendamine ja uute, keskkonnanõuetele vastavate jäätmekäitluskohtade rajamine. Samuti tootja vastutuse rakendamine teatud jäätmevoogudele nagu pakendid ja pakendijäätmed, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed, romusõidukid ja vanarehvid.

Välja on töötatud uusi jäätmealaseid õigusakte ning arendatud jäätmekäitluskohtade võrgustik.

2004.a võeti vastu uus ja põhjalikult muudetud jäätmeseadus. Seda tingis jäätmehoolduse kiire areng ja samuti vajadus tagada täielik kooskõla EL õigusaktidega (jäätme põletustehase, romusõidukite, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete alased direktiivid).

Pakendiseaduse eesmärkide saavutamiseks rakendati uute majandusmeetmetena 1.maist 2005.a pakendite tagasivõtmisekohustus ning kehtestati tagatisraha karastusjoogi, õlle ja vähese etanoolisisaldusega alkohoolse joogi klaas-, plast- ja metallpakenditele.

1. juulist 2005.a hakkas kehtima pakendiaktsiis lisaks alkoholi- ja karastusjoogi pakenditele ka muudele müügipakenditele, kui neid seaduses ettenähtud koguses ei taaskasutata.

Tootjavastutuse põhimõte on rakendunud lisaks pakendijäätmetele ka vanarehvide, elektroonikaromu ning patareide ja akude osas.

Jäätmeseaduse alusel on kehtestatud keskkonnaministri 29. aprilli 2004.a määrus nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“, mille kohaselt:

- prügila peab vastama kehtestatud nõuetele 16. juuliks 2009. a. või olema samaks ajaks jäätmete ladestamiseks suletud;
- prügila, mis suletakse jäätmete ladestamiseks 16. juuliks 2009.a., peab olema vastavalt nõuetele korrastatud hiljemalt 16. juuliks 2013. a.

Prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas ei tohi biolagunevaid jäätmeid olla:

- üle 45 massiprotsendi alates 16. juulist 2010. a;
- üle 30 massiprotsendi alates 16. juulist 2013. a;
- üle 20 massiprotsendi alates 16. juulist 2020. a.

Vastavalt pakendiseadusele peab pakendiette võtja alates 1. jaanuarist 2009. a. pakendijäätmeid taaskasutama järgmiselt:

- 1) pakendijäätmete kogumassist vähemalt 60 protsenti kalendriaastas;
- 2) pakendijäätmete kogumassist ringlussevõetuna vähemalt 55 ja mitte rohkem kui 80 protsenti kalendriaastas.

Jäätmeseaduse alusel on kehtestatud keskkonnaministri 16. jaanuari 2007.a määrus nr 4 „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“. Selle määruse alusel:

- alates 1. jaanuarist 2008.aastast kehtib sortimata olmejäätmete vastuvõtu ja ladestamise keeld kõikidele prügilatele;
- kehtib nõue korraldada olmejäätmete sortimise ja liigiti kogumise võimalused tekkekohas.

3.5 Omavalitsuse tasand

Üle Eesti ühtselt toimiva jäätmehoolduse ning käitlussüsteemi toimimise eelduseks on kõigi omavalitsuste omavaheline koostöö koostööstruktuuride kaudu. Kohalike omavalitsuste vahelise koostöö eelisteks on majanduslik kasulikkus, sest see võimaldab õigesti dimensioneerida ja paigaldada jäätmekäitlusrajatised (keskkonnajaam, jäätmejaam jms), mille tulemusena on halduskulud madalamad, ühistes veopiirkondades on teenuse hind ühtlane, ühiselt korraldatud taaskasutatavate jäätmete kogumissüsteem on tõhusam.

Kohalikul tasandil jäätmehoolduse planeerimisel on tähtis määratleda täpselt kohalikule omavalitsusele erinevate jäätmehooldusalaste õigusaktidega antud õigused ning pandud kohustused. Omavalitsuste vahelise koostöö aluseks on ühised eesmärgid ja tegevuskava ning identsed kohalikul tasandil jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid.

Seoses uue jäätmeseaduse ja muude õigusaktide kehtestamisega on möödunud perioodil vallas loodud uued jäätmekäitlust puudutavad dokumendid. Nii kehtestati Kareda Vallavolikogu määrusega nr 10, 29.05.2007, *Kareda valla jäätmehoolduseeskiri*, mis käsitleb:

- vallas tekkivate olmejäätmete käitlemise korraldust;
- kodumajapidamises tekkinud ohtlike jäätmete käitlemise korraldust;
- vanapaberi ja pakendijäätmete kogumisviise;
- biolagunevate jäätmete kogumisviise;
- ehitus- ja lammutusprahi ning
- tervishoiu- ja veterinaartenuse osutaja jäätmete käitlemise korda.

Kareda vald on üle läinud korraldatud olmejäätmeveo süsteemile. Volikogu kehtestab oma määrusega korraldatud jäätmeveo reeglid. Tavaliselt korraldatakse olmejäätmete kogumist ja vedu, kui d reguleerida võib ka muude jäätmete käitlemist. Kareda Vallavolikogu määrusega nr 11, 16.05.2007.a kehtestati *Kareda vallas korraldatud jäätmeveo rakendamise tingimused ja kord*.

Korraldatud jäätmeveole üleminek tingis ka jäätmevaldajate registri asutamise ja selle pidamise. Kareda Vallavolikogu määrusega nr 7, 24.04.2007 kehtestati *Kareda valla jäätmevaldajate registri põhimäärus*, millega on määratud registri omanik, ülesehitus, pidamise kord, registrisse esitatavad andmed ja nende eest vastutavad asutused/ettevõtted.

3.6 Ettevõtte tasand

Kareda vallas tegutsevad ettevõtted ja asutused peavad lisaks jäätmeseadusele ja selle alusel antud õigusaktidele täitma järgmisi jäätmekäitlusega seotud kohustusi:

1) jäätmetekitajad, kes annavad üle rohkem kui 10 tonni tavajäätmeid või 100 kg ohtlikke jäätmeid aastas, esitavad Kareda Vallavalitsusele kui ametiasutusele aruande, kus on näidatud jäätmete liikumine möödunud aasta jooksul;

- 2) autoremondi, -hoolduse või -lammutamisega tegelevad ettevõtted peavad sõlmima ohtlike jäätmete (vanaõlid, jahutusvedelikud, akud jne) üleandmiseks ohtlike jäätmete käitlusettevõttega jäätmekäitlemislepingu;
- 3) meditsiini- ja -ettevõtted peavad jäätmete kogumiseks kasutama spetsiaalseid kogumiskonteinereid ning vastu võtma ettevõtte jäätmekäitluseeskirja, kus on toodud ettevõtte või asutuse jäätmekäitluse kirjeldus ning jäätmekäitlusettevõtte nimi, kellele jäätmed üle antakse;
- 4) juriidilised isikud, kellelt keskkonnaministri kehtestatud tingimustel ja korras ei nõuta jäätme olemasolu, on kohustatud ennast keskkonnaministri 20. aprilli 2004 määrusega nr 18 „Jäätme olemasoleva kohustusest vabastatud isiku või tavajäätmete vedajate teate ja registreerimise tõendi“ sätestatud alustel registreerima Keskkonnaametis.
- 5) ettevõtted, kes alustavad oma tegevust Kareda vallas, sõltumata nende tegevusvaldkonnast, on kohustatud Kareda Vallavalitsusele kui ametiasutusele esitama ettevõtte jäätmekava, kus on ülevaade tootmisest ja jäätmehoolduse korraldamisest.

3.7 Kodumajapidamine

Kodumajapidamise tasandil on olulised järgmised tegevused: liitumine korraldatud jäätmeveoga, olmejäätmete sortimine tekkekohas, pakendi ja pakendijäätmete eraldi kogumine, ohtlike jäätmete eraldamine ja nende viimine kogumispunkti jm.

Kodumajapidamises tekkinud jäätmete käitlemisel on vaja juhendada valla jäätmehoolduseeskirjast, mis järgib riigi jäätmepoliitika eesmärke, õigusaktide nõudeid, valla jäätmekava ning kohaliku omavalitsuse või nende ühenduste jäätmealast infrastruktuuri.

4 KAREDA VALLA JÄÄTMEHOOLDUS 2005-2008

4.1 Jäätmete kogumine

Kareda valla jäätmekava ajakohastamisel on kogutud ja käideldud jäätmeliikide ja koguste hindamise aluseks võetud jäätmekäitlusettevõtete ja Keskkonnaministeriumi Info- ja Tehnokeskuse poolt esitatud andmed (vt. tabel 3).

Hindamiseks objektiivselt valla jäätmehoolduse hetkeolukorda, on käsitletud eraldi kodumajapidamistest, ettevõtetest ja asutustest jäätmekäitlusettevõtete poolt kogutud jäätmeliike ja koguseid.

Jäätmekäitluse aruandlus põhineb ettevõtete poolt jäätmeseaduse alusel esitatavatel iga-aastastel jäätmearuannetel. Jäätmearuandeid on kohustatud esitama jäätmeluba või komplekslube omavad, samuti jäätmekäitlejatena registreeritud isikud. Tõepärase informatsiooni eelduseks on, et kõik tekkivad jäätmevood fikseeritakse kas tekitajate endi või siis aruandekohuslaste jäätmekäitlejate poolt, kellele jäätmeid käitlemiseks üle antakse. Usaldusväärsete koondandmete saamiseks on esmatähtis korrektses ettevõttesiseses jäätmearuandluse pidamine, mis on jäätmearuandluse aluseks.

Kareda Vallavalitsuse andmetel tegelevad vallas jäätmekäitlusega teenustööna AS Ragn-Sells ja AS Väätša Prügila.

Kareda vallas toimub korraldatud jäätmevedu kogu valla haldusterritooriumil. Korraldatud jäätmeveo konkursi tulemusel tegeleb alates 01. märtsist 2008.a.segaolmejäätmete kogumisega valla territooriumil AS Ragn-Sells.

Tabel 3. Jäätmekäitlejate poolt 2008a. kogutud jäätmekogused, t/a¹

Jäätmekäitleja	Jäätmeliik	Jäätmekood	Kogus
AS Ragn-Sells	Segaolmejäätmed	20 03 01	48,028
	Segapakendid	20 01 01	0,703
	Ohtlikud jäätmed		2,939
	Elektroonikajäätmed	20 01 36	2,942
AS Väätša Prügila	Segaolmejäätmed	20 03 01	1,300
	Paber- ja kartongpakend	15 01 01	2,535
	Segapakendid	15 01 06	9,599
	Paber ja papp	20 01 01	11,12
	Plastpakendid	15 01 02	2,16
	Plastijäätmed	02 01 04	32,2
	Ohtlikud jäätmed		0,924
	Elektroonikajäätmed		1,39
	Ehitus- ja lammutusjäätmed	17 09 04	8,46
	Suurjäätmed	20 03 07	3,40
	Vanarehvid	16 01 03	0,064
	Muud jäätmete mehaanilise töötlemise jäägid	19 12 12	6,20
OÜ Resk	Segapakendid	15 01 06	0,339
KOKKU			134,303

4.2 Peetri keskkonnajaam

Kareda valla keskkonnajaam, mis avati 2006.aastal, asub Peetris töökoja platsil. Keskkonnajaama ehitamist finantseeris SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Jaama opereerib AS Väätša Prügila. Keskkonnajaamas on loodud tingimused elanikelt tasuta vastu võtta järgnevaid taaskasutatavaid jäätmeid:

- vanapaberi ja kartongijäätmed;
- pakendijäätmed;
- ohtlikud jäätmed;
- elektri- ja elektroonikajäätmed.

¹ Aluseks võetud jäätmekäitlejate jäätmearuanded

4.3 Kareda vallas hinnanguliselt tekkivad jäätmed

Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2007-2008.a läbi viidud segaolmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud olmejäätmete (sh eraldi pakendijäätmete ja biolagunevate jäätmete) koostise ja koguste analüüs“ kaudse hinnangu kohaselt tekkis 2007.a Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 285 kg segaolmejäätmeid aastas, mis teeb umbes 0,8 kg segaolmejäätmeid inimese kohta päevas.

Tegelikkuses on tekkivad jäätmekogused tunduvalt väiksemad. Olmejäätmete kogus sõltub eelkõige piirkonnas valdavast elamutüübist (korrusmajad, individuaalelamud) ja tarbimisharjumistest ning kaubandus- ja teiste teenindustevõtete lähedusest. Peale selle mõjutab prügilasse ladestatavate jäätmete kogust see, kui hästi on piirkonnas korraldatud jäätmete (paber ja papp, pakendijäätmed ja biojäätmed) liigiti kogumine.

AS Ragn-Sells ja AS Väätsa Prügila andmetel tekkis 2008.a Kareda vallas 49,33 tonni segaolmejäätmeid, mis teeb ühe elaniku kohta 61 kg/a.

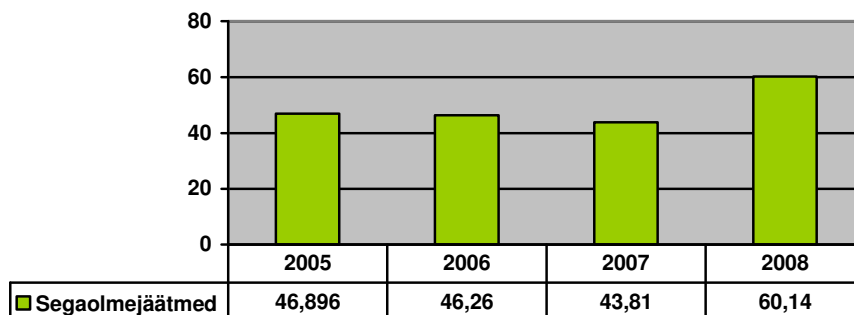
2008.a jäätmearuannete järgi tekkis vallas kokku 134,3 tonni jäätmeid.

Lähtudes riigi jäätmekava olmejäätmete tekkekoguste hinnangust, võiks eeldada, et olmejäätmete kogus suureneb keskmiselt 3% aastas kuni aastani 2013. Seega võib olmejäätmete kogus suurenda 2013.aastaks ca 20 tonni võrra ehk teke oleks 154 tonni. Nimetatud kasv on maksimaalne, arvestades maksimaalse majanduskasvuga. Mitte nii suure majanduskasvu korral tekib ka vähem jäätmeid.

4.4 Segaolmejäätmete kogused

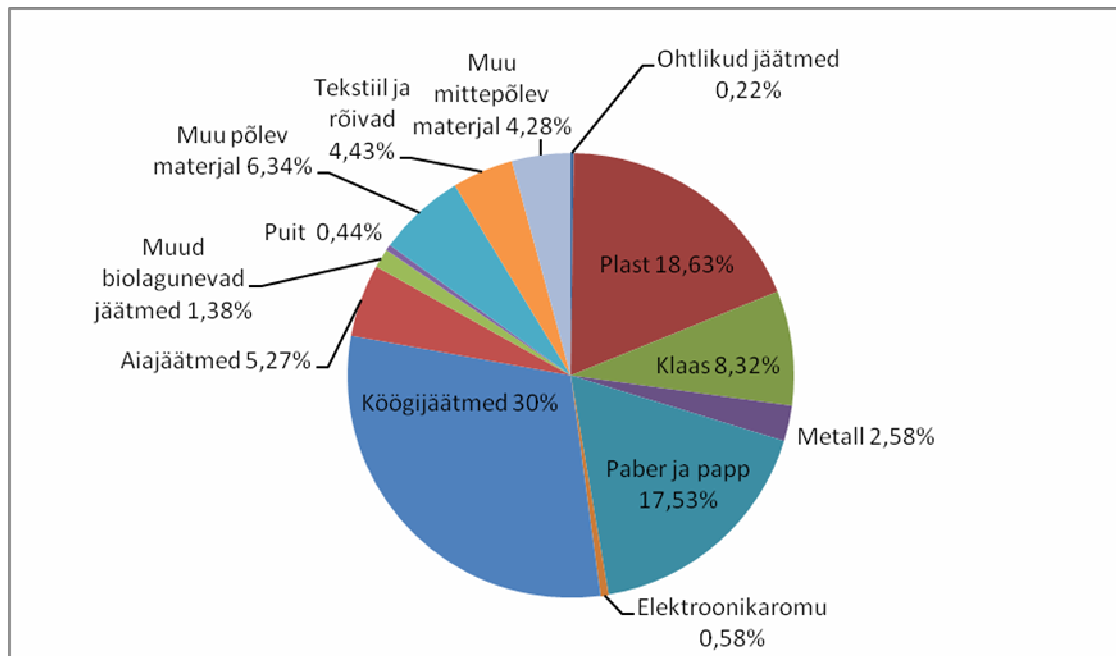
Andmed segaolmejäätmete tekke kohta põhinevad mitte jäätmete tekkel, vaid nende ladestamisel. 2005-2007 aastatel on olnud prügilasse ladestatud jäätmekogused enam-vähem võrdsed, suurem segaolmejäätmete ladestamine on toimunud 2008 aastal (vt joonis 1). 2008a. toimunud suurem ladestamine on tingitud majanduskasvu ja tarbimise suurenemisega, sest need toovad omakorda kaasa ka jäätmetekke kasvu.

Joonis 1 Kareda vallas olmejäätmete teke aastatel 2005 -2008, tonnides

4.4.1 Segaolemejätmete koostis

Prügilasse ladestatud segaolemejätmete koostise analüüsimiseks on Eestis erinevate meetodite alusel tehtud ainult üksikuid piirkondlikke ja valdavalt lühiajalisi uuringuid. Viimane põhjalikum segaolemejätmete sortimisuuring viidi läbi üle-eestiliselt 2007-2008. aastal (vt. joonis 2). Sortimisuuringu eesmärk oli analüüsida Eesti eri piirkondades ja asulatüüpides tekkivate ja prügilasse ladestatavate segaolemejätmete ainelist koostist. Olmejätmete koostist uuriti Tallinna, Paide ja Jõhvi linna ning Pärnumaa, Ida-Virumaa ja Raplamaa piirkondades.

Joonis 2 Eesti keskmine segaolemejätmete liigiline koostis (SEI uuring 2008)

Jäätmeuuringute andmetel on praegusel ajal biolagunevate jätmete (toidu- ja aiajätmete, paberi, papi, puidu) osatähtsus 50–60 %. Paber ja papp moodustavad seejuures kuni 25 % jätmete üldkogusest.

Tabel 4. Segaolemejätmete koostis massiprotsentides

Jäätmeliik	Massi protsent	Jäätmekogus, t/a
Orgaanilised jätmed	36,65	18,08
Paber, papp, kartong	17,53	8,65
Klaas	8,32	4,10
Metall	2,58	1,27
Plast	18,63	9,19
Puit	0,44	0,22

Jäätmeliik	Massi protsent	Jäätmekogus, t/a
Elektroonikaromu	0,58	0,29
Muu põlev materjal	6,34	3,13
Tekstiil	4,43	2,19
Ohtlikud jäätmed	0,22	0,11
Muu mittepõlev materjal	4,28	2,11
KOKKU:	100	49,33

4.4.2 Segaolemejätmete hulgas olevad pakendijätmete kogused

Uuringutulemuste põhjal arvatud Eesti keskmine pakendijätmete sisaldus prügilasse ladestatavates segaolemejätmetes on 34,5% (vt. tabel 4). Pakendijätmetest moodustab kõige suurema osa plastpakend. Plastpakendist moodustas enamuse (keskmiselt 65%) nn pehme plast (kilekotid, pakkekile jms). Kõva plasti (plastpudelid, -karbid, -kaaned, -korgid jms) osakaal plastpakendist oli keskmiselt 35%. Klaaspakend ning paber- ja papppakend moodustasid ligikaudu võrdse osa pakendijätmetest. Positiivse poole pealt tuleks märkida, et tagatisraha alla kuuluvate joogipakendite osakaal oli uuritud proovides väga väike. See viitab asjaolule, et tagatisrahasüsteem toimib hästi.

4.4.3 Ettevõtete ja asutuste jäätmehooldus

Kareda valla jäätmevaldajate registri põhjal on 10 valla ettevõtet ja asutust liitunud olmejäätmeveo süsteemiga. Tabel annab ülevaate kogutud segaolemejätmetest (vt. tabel 5). Samas käitlevad asutused lisaks segaolemejätmetele ka muid jäätmeid (nt plasti, pakendit, paberit-pappi, vanametalli, ehitusjäätmeid, vanu rehve ning õlisid ja värve, loomseid jäätmeid jne), mis tabelis ei kajastu.

Tabel 5. Kareda vallas ettevõtelt ja asutustelt kogutud segaolemejätmete kogused, t/a

Jäätmekäitleja	Jäätmeliik	Jäätmekood	Kogus
AS Ragn-Sells	Segaolemejätmed	20 03 01	20,632

Tabel 6. Kareda valla jäätmevood²

Jäätmevoog	Kodumajapidamiste jäätmed t/a	Ettevõtete jäätmed t/a	Kogumisviis	Käitlusviis
Segaolmejäätmed	28,696	20,632	0,08; 0,12; 0,14; 0,24; 0,6; 1,5; 2,5 ja 4,5 ^m ³ metall- ja plastkonteinerid.	Jäätmed ladestatakse Väätša prügilas.
Paber- ja papijäätmed	11,12	-	0,8 ja 2,5 ^m ³ suurused kogumiskonteinerid	Väätša prügilast antakse edasi taaskasutusettevõtetele
Pakendijäätmed	12,168	3,168	0,8 ja 2,5 ^m ³ suurused kogumiskonteinerid	Kogutakse peamiselt segapakendina. Kogutud klaas- ja plastpakendijäätmed sorteeritakse Väätša Prügilas ning suunatakse edasi taaskasutusse
Plastijäätmed (v.a. pakendijäätmed)	-	32,20	Ettevõtted annavad jäätmed üle AS Väätša Prügilale	AS Väätša Pürgila annab plastijäätmed taaskasutuseks üle OÜ-le Plastitehas
Ohtlikud jäätmed	3,483	0,38	Peetri keskkonnajaam ja kogumisring. Ettevõtted annavad jäätmed ise üle AS Väätša Prügilale.	Keskkonnajaamas ja kogumisringiga kogutud ohtlikud jäätmed transporditakse Väätša Prügilasse, kus need sorteeritakse, pakendatakse ümber ning/või antakse üle teistele jäätmekäitlusettevõtetele
Elektroonikajäätmed	3,052	1,28	Peetri keskkonnajaam ja kogumisring. Antakse otse üle ka AS Väätša Prügilasse.	Väätša prügilast antakse edasi taaskasutusettevõtetele

² Aluseks võetud jäätmekäitlejate jäätmearuanded

<i>Ehitus- ja lammutusjätmed</i>	8,46	-	<i>Ettevõtted ja eraisikud annavad AS Väätša Prügilale jätmed otse üle. Kohapeal kogumisviis puudub.</i>	<i>Ettevõtted viivad tekkinud ehitus- ja lammutusjätmed ise Väätša prügilasse, kus need hiljem purustatakse ja suunatakse taaskasutusse (kasutatakse täitematerjalina prügila laiendamisel)</i>
<i>Suuregabariidilised jätmed</i>	2,44	0,96	<i>Kohapeal kogumisviis puudub</i>	<i>Väätša prügilast antakse edasi taaskasutuse ettevõtetele</i>
<i>Vanarehvid</i>	0,064	-	<i>Peetri keskkonnajaam. Ettevõtted annavad ise üle AS Väätša Prügilale.</i>	<i>Jäätmetekitajad annavad jätmed otse üle AS Väätša Prügilale, kus need suunatakse taaskasutusse</i>
<i>Biolagunevad jätmed</i>	-	-	-	-
KOKKU	69,483	58,62		

4.5 Pakendijäätmed

Pakendiseadusest tulenevalt on omavalitsustel pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemis koordineeriv roll. Kohalik omavalitsus peab kindlaks määrama oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestama need oma jäätmehoolduseeskirjas. Pakendijäätmete teke on toodud tabelis 7.

Pakendid liigitatakse nende kasutusotstarbest tulenevalt järgmiselt:

Müügipakend – on pakend, mis moodustab ühe osa tarbijale müügipunktis müüdavast kaubast, ilma milleta kauba müümine on lähtuvalt tervisekaitsenõuetest raskendatud.

Rühmapakend – on pakend, mida kasutatakse mingi liigi ja hulga kauba rühmitamiseks müügikohas. Rühmapakendi kasutamise eesmärgiks võib olla muuta kaupa lihtsamini käsitletavaks, selle kaitsmine või esitlemine. Rühmapakend ei ole kaubaartikli lahutamatu osa ning selle eemaldamine ei muuda kauba omadusi.

Veopakend – veopakendi eesmärk on kaitsta kaupa transportimisel võimalike tekkivate füüsiliste kahjustuste eest. Veopakendite hulka ei loeta transportkonteinereid.

Korduskasutuspakend – on pakend, mis selle tootmisel on mõeldud ja oma olemuselt võimaldab seda kasutada samal otstarbel, niikaua kui selle omadused võimaldavad seda korduvalt kasutada. Eelkõige klaasist ja plastist joogipakend.

Ühekorrapakend – on pakendid, mis on mõeldud üksnes ühekordseks kasutamiseks.

Taaskasutuspakend – on pakend, mida on võimalik taaskasutada.

Tabel 7. Kareda vallas pakendijäätmete teke aastatel 2005-2007, tonnides³

Jäätmete nimetus	2005	2006	2007
Plastpakendid	40,335	70,007	6,375
Metallpakendid	0,101	0,113	0,065
Segapakendid	1,999	9,615	6,5
Klaaspakendid	-	0,203	0,44
Paber- ja kartongpakendid	7,945	4,26	10,29
Paber ja kartong	-	0,121	3,08
KOKKU	50,380	84,339	26,75

Kareda valla haldusterritooriumil määratakse kindlaks vastavalt rühma-, veo- ja müügipakendi ning eraldiseisvana tagatisrahaga kaetud müügipakendi kogumissüsteemid. Pakendikogumissüsteeme pakendi materjali liigist tulenevalt üksteisest ei eraldata. Kui pakendiette võtted on korraldanud erinevate pakendi materjaliliikide kogumise erinevate organisatsioonide kaudu, tuleks elanikkonnalt koguda pakendit võimalikult ühtse kogumissüsteemi abil (nt ühtne konteinerite märgistussüsteem, värv jne).

Pakendi ja pakendijäätmete kogumis- ja taaskasutussüsteemi väljatöötamisel on arvestatud erinevate osapoolte üldpõhimõtete ja kohustustega jäätmekäitluses.

³ Aluseks võetud 2008.a. Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse andmed

Ennetamine – tõstes tarbijate ja tootjate keskkonnateadlikkust, suunata pakendite kasutamist selliselt, et pakendid ei muutuks jäätmeteks, vähendada pakendite kasutamist, vähendada ohtlike aineid sisaldavate pakendite kasutamist.

Tootja-vastutus – pakendite tootjad ja riiki importijad vastutavad enda poolt toodetud ja imporditud pakendite koostise ning kasutamise ja käitlemise eest kogu pakendi elutsükli jooksul.

Saastaja-maksab – jäätmetekitaja katab hiljem kõik pakendijäätmete hooldusega seotud kulud (lisatud toote hinna sisse).

Pakendi kogumis- ja taaskasutussüsteemi keskne roll on riiklikel pakendi taaskasutusorganisatsioonidel, selle puudumisel kõikidel pakendiettevetel. Taaskasutusorganisatsiooni ülesanne on korraldada talle kohustused üle andnud pakendiettevtjate pakendi ja pakendijäätmete üleriigilist kogumist ja taaskasutamist ning arendada edasi taaskasutussüsteemi eesmärgiga tagada pakendijäätmete taaskasutamine.

Kareda valla pakendi taaskasutussüsteemi väljatöötamisel on arvestatud eelkõige piirkondlike erinevustega, senise jäätmekäitluspraktikaga, pakendikogumise majandusliku tasuvusega ning kogu süsteemi maksimaalse rakendumisega. Majanduslikult tasuva süsteemi põhialuseks on piisavalt suured jäätmekogused ning võimalikult puhas liigitikogutud materjal.

Pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemi osapooled on:

- 1) pakendiettevõte – isik, kes majandus- või kutsetegevuse raames pakendab kaupa, veab sisse või müüb pakendatud kaupa;
- 2) taaskasutusorganisatsioon – Keskkonnaministeeriumi akrediteeritud isik, kes tegeleb teatud liiki pakendi või pakendijäätmete kogumise ja taaskasutusse suunamisega;
- 3) müügipunkt või müügiettevõtte – ettevõtte/ ettevõtja tegevuskoht, kus müüakse pakendatud kaupa;
- 4) tarbija – pakendeid tarbiv ning pakendijäätmeid tekitav isik;
- 5) kohalik omavalitsus (KOV).

Pakendi taaskasutussüsteem koosneb 4 erinevast kogumissüsteemist:

- 1) tagatispakendi kogumissüsteem;
- 2) segapakendi kogumissüsteem;
- 3) ohtlike ainetega saastunud pakendi kogumissüsteem;
- 4) tootmisettevõtete pakendi kogumissüsteem.

Tagatispakendi kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõte või pandiorganisatsioon. Kogumiskohaks on müügipunkt.

Tagatisrahaga kaetud joogipakendi kogumine toimub müügipunktides. Tagatisrahaga kaetud pakendite süsteem on õigusaktiga kehtestatud joogitaarale. Taaral on vastavasisuline märgistus. Tarbijale tagastatakse raha pakendi üleandmisel müügipunkti, kui pakendil on säilinud tagatisraha märgistus. Tagatisraha süsteem töötab tootja vastustusel ning jäätmetekitajate jaoks

majandusliku motiivi olemasolul on pakendite tagastusprotsent suurem ja kvaliteet kõrgem kui tasuta kogumissüsteemi korral. Tagatisraha kasutamine suurendab korduskasutuspakendi kasutust.

Pakendiettevõte või taaskasutusorganisatsioon korraldab pakendite vastuvõttu müügipunktides või kogumispunktides, korraldab tagatisraha liikumise ning katab kaubandusettevõtete tehtud kulutused pakendite vastuvõtule (vastavalt omavahelisele kokkuleppele).

Kaubandus ehk müügipunktid võtavad vastu tarbijalt tagastuspakendi, tagastavad tarbijale tagatisraha ning ladustavad ajutiselt tagastuspakendi. Seejärel annavad kogutud pakendikogused üle taaskasutusorganisatsioonile.

Tarbija tagastab müügikohta sealt ostetud või samalaadse, tagatisrahaga kaetud, pakendi ning saab tagasi kauba soetamisel makstud tagatisraha. Pakend peab olema säilinud vormiliselt algsel kujul. Süsteemis osalemine on vabatahtlik.

Segapakendi kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõte või pandiorganisatsioon. Kogumiskohaks on müügikohas, elamugruppides, hajaasustuse kokkukandepunktides, jäätmekogumispunktides ja jäätmejaamas asuvad kogumiskonteinerid.

Pakendiettevõte või taaskasutusorganisatsioon korraldab pakendijäätmete kogumist ja taaskasutamist, paigaldades selleks ettenähtud kohtadesse pakendikonteinerid, peab arvestust pakendite ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise üle ning esitab kord poole aasta jooksul KOV-le andmed kogutud pakendikoguste ja -liikide kohta.

KOV määrab oma jäätmehoolduseeskirjas kindlaks pakendikonteinerite täpsed asukohad ning korraldab nende paigaldust ettenähtud kohtadesse (administratiivne korraldus – kokkulepped maaomanikega jne).

Tarbija kasutab pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemi vabatahtlikkuse alusel. Pakendi ja pakendijäätmete äraandmine on tarbijatele tasuta.

Ohtlike ainetega saastunud pakendi kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõte. Kogumiskohaks on ohtlike jäätmete kogumiskonteiner.

Pakendiettevõte paigaldab ohtlike jäätmete kogumiskonteinerisse täiendavad pakendijäätmete kogumiskonteinerid ning kannab nende jäätmete käitlemise kulud.

Jäätmekäitlusettevõte kogub ohtlike ainetega saastunud pakendijäätmed koos teiste ohtlike jäätmetega, suunab ohtlike jäätmete käitlussüsteemi ning annab taaskasutusorganisatsioonile aru kogutud pakendijäätmete koguste ja liikide kohta.

Ohtlike ainetega saastunud või ohtlikke aineid sisaldavad pakendid ja pakendijäätmed kogutakse ohtlike jäätmete kogumiskonteinerisse Peetri keskkonnajaamas.

Ettevõtete pakendi kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõte või taaskasutusorganisatsioon. Pakend kogutakse ettevõtte tootmisterritooriumil.

Ettevõtete all mõeldakse kõiki Kareda vallas tegutsevaid tootmis- ja teenindusettevõtteid, kes oma tegevuses kasutavad erinevat liiki pakendeid ning pakendatud kaupu. Ettevõtete ehk tarbija kasutatud pakendite ja pakendijäätmete kogumine ja taaskasutamine toimub tarbija ja pakendiettevõtte vahelisel kokkuleppel, arvestades pakendiseaduses reguleeritud pakendiettevõtte

kohustusi. *Pakendiseaduse* § 16 kohaselt on pakendiettevõttel kohustus kokku koguda ja taaskasutada enda pakendatud või imporditud kauba pakendid ja nendest tekkinud pakendijäätmed ning kanda eelnimetatud tegevusega seotud kulud.

Pakendiettevõttel või organisatsioonil on enda toodetud või imporditud pakendi kogumiseks järgmised võimalused:

1) pakendi kogumine iga ettevõtte territooriumil – ettevõtete kasutatud pakendid ja pakendijäätmed kogutakse selleks rajatud kogumiskohas iga ettevõtte territooriumil. Pakendiettevõtte peab varustama ettevõtte keskkonnanõuetele vastavate kogumisvahenditega, tühjemada neid vastavalt vajadusele ning kandma pakendi kogumisega seotud otsesed kulud;

2) pakendi kogumine suuremate ettevõtete territooriumil – ettevõtete kasutatud pakendid ja pakendijäätmed kogutakse ainult suuremate sama tegevusalaga ettevõtete territooriumil.

Pakendiettevõtte peab varustama suuremad ettevõtte keskkonnanõuetele vastavate kogumisvahenditega, tühjemada neid vastavalt vajadusele, kandma otsesed pakendikogumisega seotud kulud ning teavitama väiksemaid ettevõtteid kogumiskoha paiknemiskohast.

01. jaanuari 2009 aasta seisuga oli Kareda vallas võimalik pakendijäätmeid üle anda 7 kogumiskohas ning vanapaberit ja kartongijäätmeid 3 kogumiskohas (vt. tabel 8).

Tabel 8. Kareda vallas olemasolevad vanapaberi ja pakendikonteinerid

Alev, küla	Konteinerite arv, erinevate objektide juures			
	Müügipunktid	Elamugrupid	Keskkonnajaam	Kokkukandepunkt
KAREDA				
Peetri			1+1	1 paberpakend
Peetri	1+1			1 klaaspakend
Kareda				1 segapakend
Esna		1+1		
Müüsleri		1 segapakend		1 klaaspakend
Vodja		1 segapakend		

Rajada tuleb pakendijäätmete kogumiskohti veel Ammuta, Köisi ja Öötla külla.

4.6 Orgaanilised jäätmed

Orgaanilised biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa segaolmejäätmetest. Biolagunevate jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate segaolmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel. Orgaanilise aine rikkad on ka reoveesete, loomsete ja taimsete kudede jäätmed, puidujäätmed jne. Selles punktis käsitletakse

olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid nagu paber, köögijäätmed, haljastusjäätmed (vt. jäätmeteket tabel 9).

Tabel 9. Kareda vallas biolagunevate jäätmete teke aastatel 2005-2007, tonni/aastas⁴

Jäätmeliik	Jäätmekood	2005	2006	2007
Paber ja kartong	20 01 01	7,945	4,26	10,29
Biolagundatavad jäätmed	20 02 01	31,76		0,72
KOKKU		39,705	4,26	11,01

Paberi- ja papijäätmed (k.a pakend) on eraldi kogutuna kergesti taaskasutatavad. Vanapaberi taaskasutamiseks on tarvis see eraldada muudest jäätmetest ning vältida selle kvaliteedi langemist. Nende jäätmete koguste vähendamine ja taaskasutamine on võimalik eelkõige paberi- ja papijäätmete kogumisvõrgustiku rajamise abil. Paberi- ja papijäätmed suunatakse taaskasutusse läbi pakendijäätmete kogumissüsteemi.

Vanapaberi kogumiseks korraldab AS Väätsa Prügila iga aasta Järvamaa koolides vanapaberi kogumiskampaania, mille käigus õpilased koguvad vanapaberit. Kareda vallas koguti 2008.a Peetri Põhikooli poolt 11,10 tonni pappi ja vanapaberit.

Haljastusjäätmetest saab eristada koduaedades ja ühiskondlikel aladel (pargid, kalmistud) tekkivaid haljastusjäätmeid. Haljastustuses tekkivaid suuremaid oksid ning muud puidumaterjali tuleks kasutada kütteks. Ühiskondlike haljasalade hooldamisel tekkivate jäätmete käitlemisel on eesmärgiks suunata need 2008. aastaks 80 % ulatuses taaskasutusse (kompostimine). Koduaedades tekkivate haljastusjäätmete koguste vähendamiseks tuleb propageerida nende kohapealset komposteerimist. Haljastusjäätmeid hakatakse kompostima Kareda valla üldplaneeringa määratud kompostimisväljakul Ämbra külas.

Orgaaniliste toidujäätmete eraldikogumine on vabatahtlik. Suuremaid investeeringuid orgaaniliste toidujäätmete käitlussüsteemi ülesehitamiseks ei tehta. Korterimajade puhul on vabatahtlik paigutada lokaalsed kompostrid, kus komposteeritakse kodumajapidamistes tekkivaid orgaanilisi jäätmeid ning tekkivat komposti saab kasutada haljastuses. Kompostrite paigaldamisega seonduvad kulud katavad jäätmetekitajad ise. Seeläbi on võimalik oluliselt vähendada segaolmejäätmete teket ning igapäevaseid otsekulusid jäätmekäitlusele.

4.7 Ohtlikud jäätmed

Jäätmeseaduse §65 lõige 2 kohaselt kohustub kohalik omavalitsus oma haldusterritooriumil korraldama kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja üleandmist jäätmekäitlejatele.

⁴ Aluseks võetud 2008.a. Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse andmed

Majapidamises tekkivad ohtlikke jäätmeid peab eraldama nende tekkekohas, kuna need kujutavad ohtu nii inimese tervisele kui ka keskkonnale.

Ohtlikke jäätmeid võetakse vastu Peetri keskkonnajaamas. Lisaks kogumiskonteinerile, korraldab Kareda Vallavalitsus koostöös KEJHK-ga vähemalt kord aastas ohtlike jäätmete kogumisringi. Kogumisringi läbiviimisel keskendutakse peamiselt hajaasustusega piirkondades tekkinud ohtlike jäätmete kogumisele.

Suuremate koguste ohtlike jäätmete üleandmiseks peavad elanikud pöörduma otse ohtlike jäätmete käitlusettevõtte poole. Ohtlike jäätmete üleandmine kogumissüsteemile peaks eraisikutele olema tasuta.

Ohtlike jäätmete eraldamine jäätmevoost on üks efektiivsemaid vahendeid keskkonda viidavate jäätmete ohtlikkuse vähendamiseks. Seetõttu on oluline jätkata ohtlike jäätmete tavajäätmetest eraldi kogumist ja kogumissüsteemi täiustamist.

2008.a ohtlike jäätmete kogumisringi ja kogumiskonteineri kaudu koguti Kareda vallas kokku 3,483 tonni ohtlikke jäätmeid.

Koguseliselt moodustas kõige suurema osa ohtlikest jäätmetest vanad värvi-, laki- ja lahustijäätmed (vt tabel 10).

Tabel 10. Kodumajapidamises tekkinud ohtlike jäätmete kogused tonnides⁵

Jäätmekood	Ohtlike jäätmete nimistu	Kogus
20 01 98*	Sorteerimata ravimid	0,032
13 02 08*	Mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	0,385
20 01 27*	Vanad värvid, lakid, lahustid	1,804
18 01 06*	Kemikaalid	0,020
20 01 21*	Luminstentslambid	0,240
16 06 01*	Pliiakud	0,180
20 01 33*	Patareid ja väikeakud	0,027
15 01 10*	Ohtlik pakend	0,488
16 01 14*	Ohtlike aineid sisaldavad antifriisid	0,007
20 01 23*	Külmkapid	0,080
20 01 35*	Elektri- ja elektroonikajäätmed	0,030
16 06 02*	Ni-Cd akud	0,300
KOKKU		3,593

⁵ Aluseks võetud jäätmekäitlejate jäätmearuanded

Raviasutuste jäätmete käitlemine

Tervishoiul tekkivate jäätmete käitluse riikliku juhendmaterjali järgi on riiklikul tasandil paika pandud tervishoiu jäätmete kogumispunktid teise ja kolmanda tasandi haiglate juures.

Tervishoiuasutustes peab riskijäätmeid koguma kindlasti olmejäätmetest eraldi ja tekkivad jäätmed suunama käitlemiseks riskijäätmete käitlussüsteemi.

Kareda vallas on üks perearsti vastuvõtupunkt, milles tekib järgmisi iseloomulikke meditsiinijäätmeid:

- bioloogilised jäätmed – ühekordsed süstlad jm;
- teravad ja torkavad jäätmed – skalpellid, ampullid jm;
- nakkusohtlikud jäätmed;
- ravimijäägid;
- kemikaalide jäätmed.

Ohtlike jäätmeid tekitavad ettevõtted (sh meditsiinasutused) peavad sõlmima ohtlike jäätmete üleandmiseks lepingu vastavat käitluslitsentsi omava ettevõttega. Ohtlike jäätmete kogumiseks peavad ettevõtted rajama või leidma spetsiaalse koha, mis on vastavalt märgistatud, ning kogumiseks tuleb kasutada spetsiaalset jäätmetaarat. Samuti peavad need ettevõtted vastu võtma ettevõttesisesed jäätmekäitluseeskirjad. Ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmisega seotud kulud katavad ettevõtte ise. Jäätmete üleandmise tõestamise aluseks on ohtlike jäätmete saatekiri.

Tervishoiu asutuste jäätmete käitlemise täpsed tingimused on sätestatud valla jäätmehoolduseeskirjas.

4.8 Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmete tekke kogused sõltuvad otseselt majanduslikust olukorrast. Mida kiirem on majanduslik kasv, seda enam ehitatakse uusi ja lammutatakse vanu ehitisi. Ilmselt sõltub ehitus- ja lammutusjäätmete kogus ka tulevikus investeeringutest, uute ettevõtete tekkest ja kinnisvara arengust, millega võivad lisanduda täiendavad jäätmekogused, kuigi majanduslangus vähendab neid võimalusi. Ehitus- ja lammutusjäätmeid saab üle anda Väätša prügilale (vt. tabel 11).

Ehitus- ja lammutusjäätmete hulka kuuluvad:

- ehitusel ja lammutusel tekkivad jäätmed;
- metallijäätmed;
- puidujäätmed.

Tabel 11. Ehitus- ja lammutusjäätmete teke 2005-2007.a tonnides⁶

Jäätmeliik	Jäätmekood	2005	2006	2007
Betoon, tellised, plaadid ja keraamikatooted	17 01			0,48
Puit, klaas ja plast	17 02	0,18	1,54	0,84

⁶ Aluseks võetud 2008.a. Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse andmed

Metallid	17 04		10,2	179,815
Isolatsioonimaterjalid ja asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	17 06		0,9	
Muu ehitus- ja lammutussegapraht	17 09	1,52	0,58	0,1
KOKKU		1,7	13,22	181,235

Ehitus- ja lammutusjätmete kogumise peamiseks eesmärgiks on jäätmekoguste ja jätmete ohtlikkuse vähendamine. Eesmärgi täitmisel on peamine roll tööde teostajal, kes mõistliku töökorralduse ja tööde parema organiseerimisega saab ehitus- ja lammutustöödel jätmete teket vältida või koguseid vähendada ning suurendada taaskasutusse suunamist. Ettevõtte eesmärgiks peaks olema:

- 1) suurendada korduskasutatavate materjalide kasutamist;
- 2) vähendada materjalide raiskamist tööde kõigil etappidel;
- 3) püüda vältida ohtlike ainete kasutamist;
- 4) eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jäätmed (asbesti sisaldavad materjalid, saastunud kivid, pinnas, immutatud puit);
- 5) eraldada lammutusjätmete hulgast turuväärtust omavad materjalid;
- 6) eraldada lammutusjätmete hulgast materjalid, mis võivad jätmete edasisel töötlemisel ja kasutamisel põhjustada ehitise kvaliteedi langust.

Ohtlike ehitus- ja lammutusjätmete kogumine ehitusobjektidel peab toimuma spetsiaalsetes kogumiskonteinerites ning tekkinud jäätmed tuleb otse üle anda ohtlike jätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele.

Purustatud betooni, telliseid jne on mõistlik kasutada täitematerjalina kinnistutel või teede ehitusel.

Metallijäätmed

Metallijätmete kokkuostuhind on taganud taaskasutamise, vaid väike osa satub prügilasse koos olmejäätmete või ehitusprahiga. Metallijätmeid saab üle anda vanametalli kokkuostjatele ja Väätša prügilasse.

Puidujäätmed

Puidujätmete taaskasutamisel tuleks eelkõige tähelepanu pöörata nende taaskasutamisele läbi soojusenergia tootmise. Mittepõlevate või raskesti põlevate puidujätmete kõrvaldamine või taaskasutamine väljaspool spetsiaalset jäätmekäitluskohta või prügilat on lubatud üksnes jäätmeseadusega sätestatud korras ja Keskkonnaametiga kooskõlastatult.

Puidujätmeid saab üle anda Väätša prügilasse.

Kuni 5 tonni tavajätmetest puidujätmete taaskasutamiseks aastas, peavad jäätmetekitajad ennast registreerima Keskkonnaametis, esitades Keskkonnaministri määruses nr 18, 20.04.2004

„Jäätmeola omamise kohustusest vabastatud isiku või tavajäätmete vedajate teate ja registreerimisetõendi“ (RTL 49, 844, 2004).

Ohtlike ainetega töödeldud puidujäätmeid käsitletakse ohtlike jäätmetena ning need tuleb üle anda otse ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele.

4.9 Probleemtoodete jäätmed

Probleemtooted on kõik tooted, mille jäätmed võivad põhjustada kõrgendatud riske inimese tervisele ja keskkonnale. Siiani on reguleeritud probleemtoodete käitlust koos teiste ohtlike jäätmetega, kuid nende kõrgendatud riskist tulenevalt tuleb nende käitlemisele täiendavat tähelepanu pöörata. Probleemtoodete teket iseloomustab tabel 12.

Probleemtooted on:

- 1) patareid ja akud;
- 2) PCB-sid sisaldavad seadmed;
- 3) mootorsõidukid ja nende osad;
- 4) elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad.

Tabel 12. Probleemtoodete teke aastatel 2005-2007, kogus tonni/aastas⁷

Jäätmeliik	Jäätmekood	2005	2006	2007
Pliiakud	16 06 01*	1,142	1,546	0,847
Patareid ja akud	20 01 33*	0,025	0,021	0,028
Vanarehvid	16 01 03	1,24	0,484	1,56
Elektri- ja elektroonikaseadmed	20 01 23*; 20 01 35*; 20 01 36	1,84	6,668	3,623
KOKKU		4,247	8,719	6,058

Patareid ja akud

Tootja on kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed tarbijalt turustaja müügikohtade kaudu tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas tarbija kavatses osta uue patarei või aku või mitte. Tootja varustab turustajat kogumiseks vajaliku kogumismahutiga.

Tootja on kohustatud patareide ja akude turustajalt, kohalikul omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt patarei- ja akujäätmed tasuta tagasi võtma.

Lisaks müügikohtadele on võimalik patareisid ja akusid üle anda Peetri keskkonnajaamas.

Romusõidukid ja rehvid

⁷ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse andmed

Mootorsõidukite ja nende osade (sh rehvide) tagasivõtmise peavad tootja-vastutuse põhimõttel ellu rakendama ja finantseerima tootjad ja turustajad, kes võivad selle ülesande delegeerida jäätmekäitlejatele.

Vanarehve kogutakse üks kord aastas korraldatava kogumisringi käigus. Elanikud saavad tasuta rehve ära anda Peetri keskkonnajaamas ja Väätsa prügilas. Prügilas saavad rehve tasuta ära anda ka ettevõtted, kes on sõlminud koostöölepingu Eesti Rehviliiduga. Romusõidukeid on võimalik üle anda vastavale lammutuskojale või kogumiskohta, millele on selleks tegevuseks väljastatud vastav ohtlike jäätmete käitluslitsents ja jäätmeluba.

Elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed

1. septembrist 2005 korraldab probleemtoodete kogumist ja käitlemist probleemtooteid tootvaid ettevõtteid ühendavad organisatsioonid MTÜ Mittetulundusühing Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ning MTÜ Eesti Elektroonikaromu. Vastavaid jäätmeid saab üle anda iga-aastase ohtlike jäätmete kogumisringi käigus ning Kareda vallas Peetri keskkonnajaamas.

4.10 Jäätmete taaskasutamine

Jäätmete taaskasutamine on jäätmete toodetena korduskasutamine, taaskasutamine materjalina või jäätmete põletamine soojusenergia tootmiseks. Taaskasutamine on ka olmes tekkiva paberi- ja papijäätmete põletamine eramajade küttekolletes.

Kuna Kareda vald on enamuses hajaasustuse piirkond, siis on valdavaks biolagunevate jäätmete taaskasutamine ehk kompostimine kodumajapidamistes. Kinnisel territooriumil tekkivaid aia ja haljasalade biolagunevaid jäätmeid võib kompostida lahtiselt aunas või kompostris; toidujäätmeid kasutatakse ka loomasöödana.

Enamuses kortermajade ümbrustes on olemas aiamaad, kus suurem osa biolagunevatest jäätmetest kompostimiseks kogutakse, mis on keskkonnasõbralik ja kooskõlas riigi jäätmekavaga, kus üheks majandusmeetmeks on jäätmevood prügilast kõrvale juhtida, s.t jäätmeid rohkem taaskasutada. Vajalik oleks korteriühistutega koostöös võtta kasutusele ühised biolagunevate jäätmete kompostrid kortermajade elanike jäätmete jaoks. See tähendaks biolagunevate jäätmete taaskasutamist kohapeal.

Valla haljasaladel tekkivaid aia- ja haljastu biolagunevaid jäätmeid (taimed, rohi, lehed, oksad jne) kogutakse teistest jäätmetest eraldi ja kompostitakse jäätmeluba omavates jäätmekäitluskohtades.

KEJHK koostöös Kareda vallavalitsusega on teinud valla elanikkonnale selgitustööd biolagunevate jäätmete kogumise ja taaskasutamise kohta Kareda vallalehes ja eraldi väljaantud voldikutega.

Joogipakendi korduskasutamine toimub toidukaupluste kaudu. Segapakendi kogumine toimub kogumiskonteinerite baasil. Kareda vallast kogutud segapakendi ja teised liigitikogutud taaskasutatavad jäätmed transporditakse Väätsa prügilasse. Pärast sorteerimist antakse jäätmed taaskasutamiseks üle jäätmekäitlusettevõtetele (AS Järvakandi Klaas, OÜ Kesto, Kuusakoski AS, Plastitehas OÜ jne).

4.11 Segaolmejäätmete kõrvaldamine

Kareda vallast kogutud segaolmejäätmed ladestatakse keskkonnanõuetele vastavas Väätša prügilas või mõnes teises logistiliselt sobivas keskkonnanõuetele vastavas prügilas. Ladestamise osakaalu vähendamiseks võiks suunata osa jäätmeid põletusse pärast jäätmepõletustehase valmimist.

5 KORRALDATUD JÄÄTMEVEDU

Olulisemaks muudatuseks Kareda valla jäätmehoolduses eelmisel jäätmekava perioodil oli korraldatud olmejäätmeveoga liitumise korraldamine ning hajaasustusega piirkondade liitmine jäätmekogumissüsteemiga.

Korraldatud jäätmevedu Kareda, Koeru, Ambla, Järva-Jaani, ja Roosna-Alliku valla ühises jäätmeveopiirkonnas rakendus 1.märtsist 2008. Vedajaks on Ragn-Sells AS.

Jäätmeseaduse § 66 alusel tähendab korraldatud olmejäätmevedu kohaliku omavalitsusorgani korraldatud konkursi korras valitud ettevõtja poolt olmejäätmete kogumist ja vedu määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta.

Korraldatud olmejäätmete kogumise ja veo all mõeldakse olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliikide laadimist, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete ning nende sortimisjääkide kogumist ja vedu jäätmetekitaja kogutud jäätmemahutitest (-konteineritest) jäätmete transpordiks mõeldud spetsiaalsele prügiautole ning jäätmete vedamist ja edasist suunamist taaskasutusse või kõrvaldamisele.

Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik käesoleva seaduse nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi.

Kareda vallas on peamiseks korraldatud jäätmeveo eesmärgiks kõikide jäätmevaldajate liitmine jäätmekogumissüsteemiga. Sellest tulenevalt on jäätmeveo planeerimisel tähelepanu pööratud kahele aspektile:

- 1) kõigil jäätmetekitajatel peavad olema võimalused anda oma jäätmed üle kogumissüsteemi;
- 2) jäätmete kogumise maksumus peab olema kõigile jäätmetekitajatele võrdne ning sõltuma tekkinud jäätmete kogusest.

Korraldatud olmejäätmevedu Kareda vallas korraldatakse järgmiste põhimõtete alusel:

- 1) korraldatud jäätmeveo teenust korraldab jäätmevaldajatele Kareda vald koos koostööpartneritega või annab võimalusel volitused selleks sobivale isikule (volitatud isik hakkab korraldama jäätmevaldajate liitumist korraldatud olmejäätmeveoga);
- 2) jäätmevaldajatelt jäätmete kogumisega ja jäätmete prügilasse vedamisega tegeleb avaliku konkursi korras välja valitud jäätmekäitlusettevõtte;
- 3) jäätmevaldaja tasub jäätmekäitlusettevõttele või selleks volitatud isikule jäätmete kogumise ja vedamise eest vastavalt kogutud ja prügilasse üleantud jäätmekogustele.

Korraldatud jäätmeveo eesmärgiks on liita jäätmeveoga kõik jäätmevaldajad ja jäätmetekitajad, tagada kõikidele jäätmevaldajatele kvaliteetne ning ühtsetel põhimõtetel välja töötatud ja võrdse hinnaga korraldatud olmejäätmete kogumise ja veoteenus.

5.1 Korraldatud olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliigid

Korraldatud olmejäätmeveoga hõlmatakse Kareda valla kodumajapidamistes, ettevõtetes ning asutustes tekkivate kõigi segaolmejäätmete kogumine ja vedu. Segaolmejäätmetena käsitletakse jäätmeid, mis on Vabariigi Valitsuse 6. aprilli 2004 määruses nr 102 „Jäätmete, sealhulgas ohtlike jäätmete nimistu“ tähistatud jäätmekoodiga 20 03 01 prügi (*segaolmejäätmed*).

Korraldatud olmejäätmeveoga ei korraldata olmejäätmete hulgast eraldi kogutud ohtlike jäätmete ja liigitikogutud tavajäätmete, sh pakendijäätmete, kogumist ja vedu.

5.2 Korraldatud olmejäätmeveo piirkond

Korraldatud olmejäätmeveo piirkond on Kareda Vallavolikogu poolt määratud kogu omavalitsuse territoorium, kus korraldatakse regulaarne segaolmejäätmete kogumine ja vedu, mida teostab üks konkursi korras välja valitud ja segaolmejäätmete kogumiseks ning veoks ainuõigust omav jäätmekäitlusettevõtte.

Jäätmeseaduse lubab kohalikul omavalitsusel jätta haldusterritooriumi hajaasustusega osad, kus jäätmetekitajate vähesuse, hajutatuse või jäätmete väikese koguse tõttu oleks korraldatud jäätmevedu ülemäära kulukas ning korraldatud jäätmeveoks puudub oluline tervise- ja keskkonnakaitsevajadus, korraldatud olmejäätmeveoga liitmata.

5.3 Korraldatud olmejäätmeveoga liitumise kohustuslikkus

Kareda Vallavalitsus või tema volitatud isik avalikustavad väljaandes Ametlikud Teadaanded ja ühes üleriigilises päevalehes avaliku konkursi korras välja valitud jäätmevedaja, kes omab Kareda vallas ainuõigust segaolmejäätmete vedamiseks.

Kareda valla haldusterritooriumil asuvad või elavad füüsilised ja juriidilised isikud ning asutused, kelle valduses on segaolmejäätmeid ja kes elavad või tegutsevad Kareda valla korraldatud olmejäätmeveo piirkonnas, on kõik jäätmevaldajad ning loetakse jäätmeseaduse § 69 lõike 1 alusel korraldatud jäätmeveoga liitunuks.

5.4 Jäätmeveolepingu sõlmimine

Jäätmeveolepingu sõlmimine on jäätmevaldajate jaoks vabatahtlik. Lepingu mittesõlmimisel juhinduvad jäätmevaldajad, jäätmevedaja ning kohalik omavalitsus vastastikuste õiguste ja kohustuste kindlaksmääramisel jäätmeseadusest, Kareda valla jäätmehoolduseeskirjast ning teistest omavalitsuse kehtestatud korraldatud olmejäätmevedu reguleerivatest õigusaktidest.

Jäätmeveoleping tuleb sõlmida jäätmevaldajatel, kes:

- 1) soovivad kasutada jäätmete kogumiseks rendikonteinerit;
- 2) soovivad kasutada jäätmete kogumiseks ühiskonteinerit või kokkukandepunkti;
- 3) soovivad kogumiskonteineri tühendamist harvemini või teistel tingimustel, kui seda on jäätmehoolduseeskirjas sätestatud üldine tühenduskord.

Jäätmeveoleping on kirjalik kokkulepe, mis sõlmitakse segaolmejäätmete kogumise teenust osutava ettevõtte või asutuse ja jäätmevaldaja vahel. Korraldatud jäätmeveo lepingus sätestatakse lisaks üldtingimustele jäätmete kogumise tehnilised tingimused (jäätmete kogumiskonteineri suurus, jäätmete kogumise teenustasu, konteineri renditasu, konteineri tühjendamissagedus, jäätmete kogumisteenuse eest tasumise tingimused).⁸

Jäätmeveolepingud sõlmitakse pärast korraldatud olmejäätmeveoks välja kuulutatud konkursi tulemuste selgumist.

5.5 Korraldatud olmejäätmeveost vabastamine

Korraldatud olmejäätmeveo piirkonnas elavad või asuvad jäätmevaldajad võivad taotleda tähtajalist ja erandkorras korraldatud olmejäätmeveoga mitteliitunuks lugemist või kogumiskonteineri harvemat tühjendamist, kui seda võimaldab Kareda valla jäätmehoolduseeskiri, esitades selleks Kareda Vallavalitsusele kirjalik avaldus.

Avaldus peab sisaldama:

- 1) andmeid jäätmevaldaja isiku kohta (nimi või ärinimi, elu- või tegevuskoht, kontaktandmed);
- 2) korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks lugemise põhjused;
- 3) ajaperiood, mil jäätmevaldaja soovib korraldatud jäätmeveost vabastamist;
- 4) soovitatav kogumiskonteineri tühjendamissagedus koos harvema tühjendamisvajaduse põhjendusega.

5.6 Jäätmeveo piirhind, sagedus ja konteinerite suurus

Vallavolikogu määrusega kehtestatakse vedamise sagedus ja aeg ning jäätmeveo teenustasu piirmäär, tulenevalt „saastaja maksab“ põhimõttest, mille kindlaksmääramisel juhindutakse jäätmete liigist, kogusest, omadustest, jäätmeveo teenindussagedusest ning teistest asjaoludest, mis oluliselt mõjutavad käitlemise kulukust.

Veosagedus sõltub peamiselt kasutatavate konteinerite suuruselt. Veosageduse ja jäätmemahutite suuruse määramisel peab jälgima, et jäätmed ei oleks konteineris liiga kaua – suvel hakkavad jäätmed lagunema, tekib ebameeldiv hais ja nakkusoht ning talvel külmuvad jäätmed konteineris ära, mis raskendab konteineri tühjendamist. Kindlaks määratud veosagedus aitab kokku hoida jäätmete veokulusid jäätmete käitlemisele, mistõttu peaks jäätmevedu toimuma kindlal kuupäeval ning tellimisel jäätmete üleandmine on pigem erandiks kui reeglilik.

Konteineritele seatud tehnilised nõuded nagu kogumismahutite tüüp, materjal, suurus, konteinerite alus ja paiknemine määratakse kindlaks jäätmehoolduseeskirjas.

⁸ Juhul, kui jäätmekäitluse korraldamine on delegeeritud, sõlmitakse kahe- või kolmepoolne leping.

5.7 Korraldatud olmejäätmeveo konkurss

Avaliku konkursi korraldatud olmejäätmeveoks eri- või ainuõiguse andmiseks korraldab Kareda vald. Kareda vald võib konkursi korraldada koostöös teist omavalitsusüksustega või volitada õigusaktidega sätestatud alustel konkursi korraldamise mittetulundusühingule.

6 JÄÄTMEVALDAJATE REGISTER

Jäätmeseaduse alusel peab kohaliku omavalitsuse organ asutama oma määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestama registri pidamise korra. Jäätmevaldajate registri pidamise eesmärgiks on saada ülevaade kõikidest piirkonna jäätmevaldajatest, nendega seotud jäätmetekkekohtadest ja -mahtudest ning tagada ülevaade jäätmete veost.

Jäätmevaldajate registris kajastuvad järgmised andmed:

- 1) jäätmetekkekohad ja jäätmeveokohtadega seotud jäätmevaldajate andmed;
- 2) jäätmetekkekohtade hetkestaatused;
- 3) jäätmeveopiirkonnad;
- 4) korraldatud jäätmevedu teostava firma andmed vastavalt kehtestatud jäätmeveo piirkondadele;
- 5) päringud ja kaardieristused vastavalt registris fikseeritud andmetele, nagu jäätmeveo staatus, maht, kategooria jne;
- 6) jäätmeveo korraldanud jäätmevedaja poolt esitatud aruandlus jäätmetekkekohale paigaldatud jäätmemahutitest, veo mahtudest ning jäätmevedaja ja jäätmevaldaja esindajate vahel sõlmitud lepingutest;
- 7) jäätmetekkekohtade ja kogumisvahendite asukohad registri kaardiliidesel.

Kareda valla jäätmevaldajate register on moodustatud koostöös teiste KEJHK liikmeskonna omavalitsustega ning ühildatud KEJHK lepinguhaldussüsteemiga. Kareda valla jäätmevaldajate registri pidamise põhimäärus võeti vastu 24.aprillil 2007.a (vt tabel 13).

Tabel 13. Andmed jäätmevaldajate registris 2009.a. 1.aprilli seisuga

jäätmetekke- kohad registris	liitunud			mitteliitunud	
	korraldatud jäätmeveoga	sh harvem sagedus	sh ühiskonteiner	vabastatud	perspektiivne
339	274	46	0	30	65

7 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE

Tulenevalt jäätmeseadusest, on jäätmekavas vajalik anda hinnang loodusvarade, nagu vesi, turvas, savi ja pinnas, kasutamise mahtudest jäätmehoolduses.

Kuivõrd Kareda valla territooriumil toimub vaid jäätmete kogumine ning edasine transport Väätsa prügilasse või jäätmete üle andmine litsentseeritud jäätmekäitlusettevõttele, siis jäätmekäitluseks otseselt loodusvarasid ei kasutata. Kaudselt on jäätmekäitluseks vajalik loodusvara transpordivahendite tarbitav kütus ning muu transpordiga seonduv, kuid jäätmeseaduse mõistes ei ole see loodusvarade kasutamine.

Jäätmehoolduse suurim negatiivset keskkonnamõju omav tegevus on jäätmete ladestamiseks keskkonnanõuetele mittevastavate kohtade kasutamine. Sõltumata asjaolust, et prügilala on suletud ja pinnasega kaetud, lagunevad jäätmed jäätmelademetes edasi. Lademes tekib orgaanilise aine lagunemisprotsesside käigus nõrgveet ja prügilagaasi, kuid keskkonnamõju hindamiseks olulised andmed nõrgvee ja prügilagaasi tekkimise kohta puuduvad.

Paratamatult kaasneb jäätmekäitlusega teatud müra ja õhu saastamine jäätmete kogumisel ja transpordil. Negatiivset mõju (hais) võib tekkida ka jäätmekonteinerite ebaregulaarsel tühendamisel.

Keskkonna reostamisega kaasnevad ka sotsiaalsed mõjud nagu maa hinna langus, atraktiivsuse vähenemine turismi seisukohalt jm.

Kui jäätmete sortimine tekkekohas, liigiti kogumine ja korraldatud jäätmevedu vastab kehtestatud korrale, siis keskkonnamõjud valla territooriumil on suhteliselt väikesed.

Lähtudes tunnustatud jäätmekäitlusmeetodite prioriteetsusest, on kõige olulisem jäätmete teket vältida ja vähendada. Eelkõige tuleb tähelepanu pöörata jäätmete korduskasutusele, taaskasutusele, ringlusse võtmisele ja energiakasutusele ning lõpuks jäätmete ladestamisele prügilasse ja jäätmete põletamisele energia tootmiseks.

Jäätmekava rakendamise ja korraldatud jäätmeveoga väheneb jäätmete illegaalne ladestamine, mis vähendab survet keskkonnale.

8 JÄÄTMEHOOLDUSE PROBLEEMID

Kareda valla ja KEJHK üldiseks jäätmehoolduse arendamise eesmärkideks on suurendada elanikkonna keskkonnateadlikkust, mõjutada tarbimisharjumusi ning muuta jäätmehooldus jäätmevaldajatele igapäeva elu loomulikuks osaks.

Probleemid

- Erinevate jäätmeliikide kogumisvõrgustikud (pakendijäätmed, elektroonikaromud jm) vajavad täiendamist.

- Elanikkonna ebapiisav teadlikkus jäätmekäitluse osas – inimesed ei mõista korraldatud jäätmeveo eesmärke ja vajalikkust ning jäätmete liigiti kogumise ega säästliku tarbimise eelist.
- Jäätmehooldusalane järelevalvesüsteem on ebapiisav.
- Vallas esineb ebaseaduslikke jäätmete mahapanekukohti.
- Puuduvad biolagunevate jäätmete (aia- ja pargijäätmete jm biojäätmete) ning reoveesette käitlemisvõimalused – kompostimisväljak.
- Puuduvad ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmisvõimalused.
- Majanduslik olukord ei võimalda kõigil soetada prügikonteinerit. Inimestel võiks olla võimalus olmejäätmed koguda prügikottidesse ja üle anda need kogumispäeval.
- Palju segadust tekitavad tühisõitude arved korraldatud jäätmeveol. Prügiveofirmale ja prügiautojuhtidele palve informeerida koheselt klienti või kohalikku omavalitsust osutamata teenuse eest.

9 JÄÄTMEHOOLDUSALASED EESMÄRGID

Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine

- Elanikkonna pidev teavitamine jäätmehoolduse korraldusest ja sõltuvusest jäätmetekitajate suhtumisest ja tarbimisharjumustest.
- Täiustamist vajab mitmesuguste jäätmealaste juhendmaterjalide väljaandmine, arvestades seejuures erinevate sihtgruppide vajadustega ja neile suunatud eesmärkidega.
- Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine kooliõpilastele.

Jäätmete ohtlikkuse vähendamine

- Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete kogumise edendamine ja finantseerimine.
- Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine vähemalt üks kord aastas.
- Kontroll põllumajanduskemikaalide kasutamise ja hoidmise üle.
- Kontroll meditsiinijäätmete käitlemise üle.

Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine

- Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku optimaalne arendamine.
- Elektroonikaromude kogumisvõrgustiku täiendamine.
- Probleemtoodete kogumiseks elanikkonnalt kogumisringide korraldamine vähemalt üks kord aastas.

Biolagunevate jäätmete taaskasutamine

- Jäätmete liigiti kogumine ja ringlusse võtmine (biolagunevate jäätmeliikide kogumine lahus muudest jäätmetest ning aia- ja toidujäätmete kompostimine, paberi- ja papijäätmete korduvkasutamine)
- Prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas ei tohi biolagunevaid jäätmeid olla:
 - 1) üle 45 massiprotsendi alates 16. juulist 2010. a;
 - 2) üle 30 massiprotsendi alates 16. juulist 2013. a;

3) üle 20 massiprotsendi alates 16. juulist 2020. a.

Ehitus- ja lammutusjätmete taaskasutamine

- Korduvkasutatavate ja vähem ohtlike aineid sisaldavate materjalide kasutamise propageerimine ehitustegevuses.
- Puidujätmete taaskasutamise edendamine soojusenergia tootmiseks.
- Tavajätmetest ehitus- ja lammutusjätmete käitlemisel jätmete taaskasutamise eelistamine jätmete kõrvaldamisele.

Järelvalvesüsteemi tõhustamine

- Korraldatud jäätmeveoga mitteliitunud ning vastavat kohustust mitteomavate jäätmevaldajate järelevalve tõhusamaks muutmine.
- Jäätmeregistri arendamine ning laiendamine.

10 EESMÄRKIDE REALISEERIMINE JA MAKSUMUS

10.1 Jäätmehoolduseeskiri

Kareda vallas toimub jäätmehooldus vastavalt Kareda Vallavolikogu kehtestatud jäätmehoolduseeskirjale.

Jäätmehoolduseeskirjas tuleb lisaks jäätmeseaduse § 71 toodule täpsustada:

- 1) korraldatud olmejäätmeveo I ja II tasandi veopiirkonnad;
- 2) jäätmevaldaja teatud tähtjaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastamise tingimused ja kord;
- 3) jäätmekäitlusettevõttega lepingu sõlmimise kohustuslikkus;
- 4) taaskasutatavate jätmete kogumiskohad;
- 5) pakendijätmete kogumiskonteinerite täpsed asukohad ja pakendijätmete liigid;
- 6) ettevõtete jäätmehooldusega seotud kohustused.

10.2 Kareda valla ülesanded

Kareda Vallavalitsuse otsesed ülesanded piirkonna jäätmehoolduse arendamisel ning käesolevas jäätmekavas püstitatud eesmärkide saavutamisel on järgmised:

- osaleb aktiivselt MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse töös;
- rahastab MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse jäätmehooldusalast tegevust, vastavalt käesoleva Jäätmekava tegevuskavale ning MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse eelarvele;
- osaleb oma rahalise osalusega MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduse poolt taotletavates jäätmehooldusalastes projektides, vastavalt käesoleva jäätmekava tegevuskavale;
- määratleb ning viib läbi vajalikud planeeringulised protseduurid jäätmekäitluskohtade rajamisel;
- ebaseaduslikult keskkonda viidud jätmete kõrvaldamine ja nendest põhjustatud keskkonnareostuse likvideerimine;
- jäätmeloaga määratud jäätmekäitlustingimuste täitmise kontrollimine;

- korraldatud olmejäätmeveoga hõlmatud jäätmete veopiirkondade, jäätmeliikide, vedamise sageduse ja aja ning jäätmeveo teenustasu piirmäära kehtestamine (Kareda Vallavolikogu otsus);
- kompostitavate -, ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise korra kehtestamine;
- teeninduspiirkonnas korraldatud olmejäätmeveoga ühinemise kohustusest olmejäätmete valdaja vabastamine;
- jäätmete kogumiskohtade määramine, kuhu tuleb korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed nende edasise veo eesmärgil toimetada;
- kindlustama korraldatud olmejäätmeveo tingimustes jäätmete kogumiseks ja veoks ettenähtud transpordivahendite ligipääsu kõikidele jäätmevaldajatele. See puudutab eelkõige talvetingimustes korrapäraselt lumetõrjet, ajutisi läbisõidupiiranguid märgadel perioodidel ning üldist teedevõrgu seisukorda.

10.3 MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse ülesanded

Jäätmehoolduse korraldamine regionaalsel tasandil korraldatakse koostöös MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse liikmetest kohalike omavalitsustega. Selleks delegerib Kareda Vallavalitsus MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskusele järgmised jäätmeseadusest tulenevad Kareda valla jäätmehooldusealased ülesanded:

- omavalitsuse territooriumil optimaalse ja põhjendatud jäätmekäitlushinna kujundamine;
- olmejäätmete ja taaskasutavate jäätmete käitlemiseks konkursside korraldamine;
- teeninduspiirkonnas olmejäätmete ja vajadusel muude jäätmete kogumise korraldamine;
- jäätmealaste andmebaaside ning registrite haldamine;
- korraldatud olmejäätmeveoga hõlmatud jäätmete veopiirkondade, jäätmeliikide, vedamise sageduse ja aja ning jäätmeveo teenustasu piirmäära välja töötamine;
- kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumise korraldamine;

Lisaks omavalitsuse poolt delegeritud jäätmeseadusest tulenevatele omavalitsuse jäätmehooldusalastele ülesannetele, on KEJHK ülesandeks oma liikmetest omavalitsuste jäätmehooldusalaste eesmärkide saavutamiseks teostada järgmiseid tegevusi:

- koostab jäätmehoolduse arendamiseks ja investeringuteks projekte ja rahataotlusi;
- töötab välja ja viib ellu jäätmete vähendamise ning taaskasutamise programme;
- korraldab jäätmejaamade, sorteerimis- ja ohtlike jäätmete kogumispunktide rajamist ja haldamist;
- korraldab jäätmekäitlusalast arendus- ja selgitustööd ning teeb keskkonnateadlikkuse tõstmise alast propagandat;
- edendab ja propageerib jäätmete sorteerimist ning liigiti kogumist;
- annab välja jäätmehooldusalaseid trükiseid;
- korraldab omavalitsuste jäätmekavade ja jäätmehoolduseeskirjade koostamist ja aktualiseerimist;
- korraldab omavalitsustes jäätmete taaskasutamist.

10.4 Jäätmehoolduse arendamise rahastamine

Kareda valla jäätmehoolduse arendamine toimub segaolmejäätmete ladestamise eest vallale laekuvast saastetasust (vt tabel 14), Kareda valla eelarvelistest vahenditest ja sihtotstarbelistest

projektipõhistest tuludest.

Tabel 14. Hinnanguliselt omavalitsusele laekuv saastetasu⁹

<i>Olmejäätmete ladestamine</i>	<i>Prognoos</i>	
	<i>Kogus t/a</i>	<i>Saastetasu kr</i>
<i>Kareda vald</i>	60	5 999

⁹ Aluseks võetud 2008.a. Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse andmed

Tabel 15. Tegevuskava eesmärkide realiseerimiseks

Nr	Tegevuse/ projekti nimi	Teostamise aeg	Teostaja, rahastaja	Eeldatav maksumus	Kommentaar
1	ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE ja KOV JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS				
1.1	Infovoldikute koostamine ja levitamine ning valla lehes jäätmehooldusalaste artiklite avaldamine	2009-2014	KOV, KEJHK, KIK	-	Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest vahenditest või projektide kaasabil. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel
1.2	Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine kooliõpilastele	2009-2014	KOV, KEJHK	-	Lastelaagrite, talgute ja muude sarnaste ürituste läbiviimine vähemalt kord aastas. Maksumus selgub edaspidi.
1.3	Jäätmekava uuendamine	2009	KOV, KEJHK	-	Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel
1.4	Jäätmehoolduseeskirja kehtestamine	2009-2010	KOV, KEJHK	-	
1.5	Jäätmehoolduse korraldamiseks seadusandlike aktide ettevalmistamine	2009-2014	KOV, KEJHK	-	
2	OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE				
2.1	Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumisaktsioonide korraldamine ja ohtlike jäätmete kogumine Peetri keskkonnajaamas	Iga aasta	KOV, KEJHK, KIK	20 000,-	Kogumisring peaks toimuma vähemalt kord aastas
3	MUUDE TAASKASUTATAVATE JÄÄTMETE KOGUMINE				
3.1	Vanapaberi ja pakendijäätmete kogumiskonteinerite võrgustiku optimeerimine	2009-2014	KOV, ETO, EPR,TVO	-	Teostavad ja rahastavad tootjavastutusorganisatsioonid oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks

					<i>tegevuste läbiviimisel</i>
3.2	<i>Suuregabariidiliste jäätmete kogumise korraldamine</i>	<i>Iga aasta</i>	<i>KOV, KIK</i>	<i>15 000.-</i>	<i>Kogumine peaks toimuma vähemalt kord aastas</i>
3.3	<i>Ehitusjäätmete kogumisvõimaluste rajamine</i>	<i>2011-2013</i>	<i>KOV, KEJHK, KIK</i>	<i>-</i>	<i>Maksumus selgub edaspidi</i>
4	<i>KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEDU</i>				
4.1	<i>Segaolmejäätmete kogumiseks ja veoks korraldatud olmejäätmete konkursi korraldamine</i>	<i>2010</i>	<i>KEJHK, KOV</i>	<i>-</i>	<i>Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel</i>
4.2	<i>Kareda valla jäätmevaldajate registri uuendamine</i>	<i>2010-2012</i>	<i>KEJHK, KOV</i>	<i>4000.-</i>	